

sub tributo posuerunt Pisani.

Anno 1166. Pisani cum XI. galéis in portu de Turri erant, & quidem malè consulti iuerunt ad villas de Turri, easque turpiter devastabant, & prædabantur, Consulibus Pisanis inuitis: propter quod Sardi in villa de Octasio interfecerunt LXXX. Pisanos.

Eodem Anno post mortem prædictorum Pisani Paraffon Judex Turritanus, & Petrus ejus frater Galluræ Judex de Kallari veperunt Pisas, & ipse Judex in Parlamento, quod factum fuit in dicta Civitate in Burgo Sancti Michaëlis, juravit quòd in dictorum Pisani morte culpam non habuit. Verumtamen, quia in suo Judicatu perierant, ipse fidelitatem Pisano Communi juravit, & promisit pro Pisani Terram tenere, & sex millia librarum dare, & pro censu libras centum, & paria Falconum XII. annuatim Pisani; & sic Pisani eum reduxerunt in Turrim.

Eodem Anno in Calendis Junii Pisani vicerunt Lucanos ad Montem Pisanum, & fugaverunt eos usque ad Massam. Item eodem Anno mense Julii Pisani septem galéas ad capiendos Januenses in Siciliam miserunt, & sex alias in Provinciam, quæ plures Januenses & Ligna ceperunt; & galéam Pisana, quæ in Siciliam ierant, XI. Calend. Augusti reversæ sunt. Propter quod Januenses galéas XIV. armaverunt, & insequuti sunt nostras usque ad Montem Pessulanum, & Marfiliam, & Rhodanum; & sic ceperunt quinque naves Pisanorum, sed vacuas; & Januam redierunt. Postea tertio Idus Augusti Pisani videntes, quòd Januenses ivissent in Provinciam, viriliter armaverunt XXXI. galéas, & combusserunt Capo Corfo. Et XII. Cal. Septembris Albingam pugnando ceperunt, & inde profecti ceperunt cum hominibus & habere XXXVIII. naves Januensium venientes de Mercato de Frigioli; & per totam Riperiam Januæ plurima Ligna ceperunt. Ad Gradus quoque Mercuri quinque magnas, quamvis vacuas, naves combusserunt, & unam bene caricatam de Garbo ceperunt. Revertentes itaque Pisani, domum, per fauces Capræ intraverunt, & incolumes usque ad Albanum Sancti Ægidii die Calendis Septembris intraverunt, in quo est, & tunc erat magna Fiera, & innumera gentes convenerant. Januenses verò vehementer turbati, eo quòd Pisani Albingam devicerant, repente L. galéas armaverunt, & in Provinciam navigantes per Rhodanum, ad Ripam Sancti Ægidii se posuerunt prope Pisanorum exercitum per millia duo, tertio Nonas Septembris; & sic uterque galéarum stolis se per decem dies præparavit ad bellum. Civitas quippe Pisana de suis quid esset ignorans, & videns quòd Januenses in Provinciam tam magnum stolum miserant, XXV. galéas ad devastandam Riperiam Januensium miserunt, & devastaverunt Portum Veneris, & Levantem; & sic Pisas reversæ sunt. Post hæc tres galéas cum Guidone Bella Consule, & cum multis militibus in Provinciam miserunt Pisani in

Hæc in editione Ugbelliana ita describuntur.

(4) Anno Domini MCLXVI. Conectus Consul Legatus 2. Non. Maji ivit cum una galéa Morelli ad Floriam Munini pro facienda pace cum eo, & inveniendis & recuperandis hominibus prædictarum duodecim galéarum perditarum, & pacem roto tempore vitæ suæ cum eo firmavit, & dona magna ei dedit. Et fundacum in Cubilia Pisis habere concessit,

A auxilium Pisanorum, quas ventus contrarius projecit in Ylbam. Et die Sancti Michaëlis ibi unam navem Januensium ceperunt de Alexandria venientem onustam; & Pisani Tertio Nonas Octobris redierunt. Supradicti verò Pisani Idibus Septembris, qui erant galéa XXXI. cum Januensibus, qui erant cum quinquaginta galéis juxta Rhodanum, in terra magnum bellum fecerunt; & gratiâ Dei Pisani vicerunt illos, ubi multi Januenses capti & occisi sunt, & eorum castra destructa, & X. Calend. Novembris devicti Januenses Januam reversi sunt, quamvis tres galéa de Janua cum Consule eis obviam irent, easque ad expectandos Pisanos in Arli cum magno furore per quindecim dies tenuerunt frustra. Prædicta verò Pisanorum victrices galéa redire volentes, super Insula Sancti Honorati, furore & ira maximi venti & terribilis, nocte IV. Calendas Novembris in altum pelagus abstractæ sunt; & tota nocte ipsa, & die sequenti tanta fuit maris tempestas, & venti contrarii, ut ex XXXI. galéis XI. submersæ sint, & quibusdam ex aliis in Corsicam, quibusdam in Sardiniam, quibusdam in Bugeam distractis rapido cursu à mari. Una de Porta Aurea Cigeum applicuit, cujus homines ceperunt Pirata, & Bugeam duxerunt, & omnes, præter quatuor parvulos, & XX. alios, truncati fuerunt. Aliæ verò XIX. evadentes de tanto Dei iudicio, de aliis nescientes quid esset, intra XI. dies Novembris Pisas cum triumpho de Inimicis habito redierunt.

Eodem Anno Coccus (4) supradictus Consul ivit pridie Nonas Maji ad Miramolinum Munini pro faciendâ cum eo pacem, & pro inveniendis & recuperandis Pisanis in prædictis galéis periclitatis, qui pacem honorabilem pro Communi Pisano fecit; sed prædictarum galéarum nullos invenit homines, nisi XXIV. quos recuperavit, & secum reduxit; & reverserunt enim, ut diximus, de manu gladii Sacerenorum, quando alii truncati fuerunt. Et sic III. Idus Novembris Pisani reversi sunt. Tantus quidem luctus virorum & mulierum de Pisanis perditis in prædictis galéis XII. fuit, ut omnes Cives à minimo ad majorem in propriis plangerent domibus. Consules verò alio die ad domos singulorum mortuorum tantam laudem pro honore Pisana Republicæ contulerunt, quantam nunquam vix aliquis audierit; & sic iusserunt, quòd planctus remaneret.

Alio quidem Anno, scilicet 1167. Pisani XLVII. galéas armaverunt. Eodem tempore Januenses, credentes Pisanos non posse secum certare in mari propter superscriptas galéas XII. redeundo de Provincia perditas iudicio Dei, unam magnam navem in Arboream miserunt, in qua debebant portare merces, pro satisfaciendo sibi de eo, quòd Judex Arboreæ (quem ob id tenebant in vinculis) Januensibus debebat. Ad quam capiendam subito Pisani quinque galéas miserunt, eamque capientes, quando cum ipsa redibant, aliam navem Januensium de Garbo redeuntem ad Capalpi ce-

pit, & alia ad honorem Pisanorum pertinentia per totam suam terram largitus est. Prædictarum verò 12. galéarum homines nullos invenit præter 24. quos recuperavit, & secum reduxit, qui 3. Id. Novemb. Pisas reversi sunt. Tantus luctus virorum, & mulierum de hominibus in dictis 12. galéis peremptis eo die publicus fuit, ut omnes Cives à minimo, usque ad majorem in propria plangerent domo.